10.9.2021

Evästyksiä kehityspolitiikan ylivaalikautiseen selontekoon eduskunnan lähetekeskustelun alla

Suomalaiset järjestöt ovat toivoneet hallituskausien yli ulottuvaa pohjaa kehityspolitiikalle ja -yhteistyölle jo pitkään, ja olemmekin todella iloisia tuoreesta selonteosta. Fingo pitää selontekoa merkittävänä ja toivottuna edistysaskeleena, sillä selonteko linjaa ensimmäistä kertaa Suomen kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä ylivaalikautisesti. Toivomme, että selonteon valmistelu parlamentaarisesti varmistaa sen, ettei jokainen hallitus jatkossa laadi omaa kehityspoliittista selontekoaan. Tämä voi merkittävästi parantaa Suomen kehityspolitiikan jatkuvuutta ja tuloksellisuutta, ja ehkäistä rajallisten resurssien hajaantumista.

Suomalaiset järjestöt saivat kommentoida selontekoa järjestökuulemisessa alkuvaiheessa prosessia, ja osa järjestöistä myös osana Kehityspoliittista toimikuntaa. Haluamme kiittää myös parlamentaarista seurantaryhmää, jonka useat jäsenet halusivat kuulla järjestöjen näkemyksiä selontekoa laadittaessa.

Yhdymme selonteon linjaamaan Suomen kehityspolitiikan perustaan: tavoitteet, periaatteet, arvot ja painopisteet on hyvä pitää kirkkaana vaalikaudesta toiseen. Lisäksi olemme iloisia siitä, että selonteko linjaa Suomen kehityspolitiikan lähtökohtana olevan aina kehittyvien maiden omistajuuden ja tarpeet. Selonteko linjaa hienosti myös sen, että Suomi keskittyy järjestelmätason muutoksiin, jotka vahvistavat kumppanimaiden mahdollisuuksia vastata itse maan hyvinvoinnista ja toimeentulosta.

Haluamme kuitenkin nostaa esiin eduskunnan lähetekeskustelun alla myös muutamia kriittisiä huomioita, joihin toivomme selonteon toimeenpanossa kiinnitettävän huomiota. Olemme avanneet aiheita seuraavilla sivuilla laajemmin.

1. **Selonteon merkittävin puute on se, ettei se linjaa hallitusohjelmassa sovitusta tiekartasta kehitysyhteistyörahoituksen nostamisesta 0,7 % tasolle BKTL:stä.** Selonteon linjaama kehityspolitiikka jää siis valitettavasti vaille takuuta seuraavien vuosien resursseista. Kehitysyhteistyömäärärahat ovat vaihdelleet hallituskausien välillä merkittävästi, mikä vaikeuttaa pitkäjänteistä ja tuloksellista työtä.
2. **Eriarvoisuus kehityspolitiikan päätavoitteena vaatii täsmällisempää tuloksellisuutta.** Selonteko olettaa painopisteiden ja toimialojen tavoitteiden myötävaikuttavan eriarvoisuuden vähenemiseen, mutta tätä ei voida todentaa. Näin ollen ketään ei jätetä (Leave no one behind) – periaate jää laadullisesti kyseenalaiseksi.
3. **Kehitysyhteistyön, ulkoministeriön hallinnoiman kehityspolitiikan sekä muiden hallinnonalojen toteuttaman kehityspolitiikan suhdetta tulisi selventää.** Selonteko käsittelee pitkälti kehitysyhteistyökysymyksiä, mutta kehityspoliittiset tavoitteet tulee huomioida myös muilla hallinnon aloilla.
4. **Selonteon kirjaukset kansainvälisestä ilmastorahoituksesta eivät ole riittävät.** Pitkäjänteistä suunnitelmaa tarvitaan Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen tasosta, kohdennuksista, tulosseurannasta ja raportoinnista hallituksen budjettiriihen päätöksen mukaisesti.
5. **Selonteko ei määrittele yksityisen sektorin kehitysyhteistyökumppanuuksille selkeitä tavoitteita** ja erittele toimijoiden vahvuuksia ja vastuita. Tätä voitaisiin selkeyttää laatimalla erillinen linjaus aiheesta.
6. **Turvallisuuden, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön jatkumoa tulee vahvistaa.** Selonteko sisältää onneksi erinomaisia kirjauksia aiheesta, mutta tähän tulee kiinnittää huomiota myös toimeenpanossa. Esimerkiksi joustavat rahoitusmekanismit ovat välttämättömiä, jotta nopeasti muuttuvissa ympäristöissä voidaan reagoida eri kumppaneiden vahvuuksia hyödyntäen.
7. **Pidämme myönteisenä, että verotuksen ja kehityksen yhteys sekä kansalaisyhteiskunnan rooli välittyvät vahvana selonteossa**, mutta molempiin liittyen löytyy myös kehitettävää.

Kehitysyhteistyörahoitus ja 0,7 prosentin tiekartta

Fingo kiittää kehityspoliittista selontekoa siitä, että se asettaa tavoitevuodeksi 0,7 %:n BKTL-tason saavuttamisessa vuonna 2030. Valitettavasti pelkän tavoitevuoden mainitseminen ilman tarvittavia askeleita ei tuo tarvittavaa konkretiaa ja kunnianhimoa. Kehitysyhteistyön määrärahat vuonna 2021 vastaavat ulkoministeriön tilastojen mukaan 0,50 prosenttia BKTL:stä. Ilman konkreettista tiekarttaa on vaikea nähdä, miten 0,7 prosentin tavoite saavutettaisiin alle kymmenessä vuodessa.

Toivommekin, että eduskunta kannustaa hallitusta vielä tällä hallituskaudella laatimaan hallitusohjelman mukaisen tiekartan 0,7 prosentin tavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Välitavoitteiksi tulee asettaa 0,55 % taso BKTL:stä vuonna 2023 sekä 0,63 % taso BKTL:stä vuonna 2027.

Kiitämme selonteon linjausta, jonka mukaan Suomi käyttää mahdollisimman pian 0,2 prosenttia bruttokansantulosta kaikkien vähiten kehittyneiden maiden tukemiseen.

Selonteko korostaa yksityisen ja julkisen rahoituksen yhdistämisen, vaikuttavuusinvestointien sekä innovatiivisten rahoitusekosysteemien tarjoamia mahdollisuuksia ja kehitysvaikutuksia. **Yhdistelmärahoitukseen liittyy kuitenkin riskejä esimerkiksi kehitysvaikutusten kohdentumisen ja kehitysmaiden kansallisten tarpeiden sekä velkaantumisen suhteen.** Pidämmekin erittäin tärkeänä selonteon kirjausta ”Samalla on varmistettava, että rahoitusta kohdennetaan myös vähiten kehittyneisiin maihin ja toimialoille, joissa rahoitusvaje on suurin; että rahoituksen kohdennus vastaa maiden kansallisia kehityssuunnitelmia eikä rahoitus vaikeuta maiden kykyä selviytyä veloistaan.” Lisäksi on hienoa, että selonteosta löytyy linjaus ”Suomi edellyttää, että kehitysyhteistyövaroin tuettavat yritykset edistävät ihmisoikeuksia ja noudattavat yritysten yhteiskuntavastuullisuuden periaatteita”.

Tasa-arvo ja eriarvoisuus

Eriarvoisuus on aivan kehityshaasteiden ytimessä. Sillä on suoria vaikutuksia Suomen tavoitteiden, naisten ja tyttöjen oikeuksien, kestävän talouden ilmastotoimien ja rauhanomaisten, kriisinkestävien yhteiskuntiensaavuttamiseen. Köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen ovat keskeisiä päämääriä sekä kestävän kehityksen agendalla että Suomen kehityspolitiikassa. On selvää, ettei ketään ei jätetä-tavoitetta saavuteta, jos köyhyyttä ja monimuotoista eriarvoisuutta ei selätetä.

Nämä päätavoitteet ja toimet niiden saavuttamiseksi jäävät selonteossa kuitenkin huolestuttavan kevyiksi; eriarvoisuus käsitteenä mainitaan vain muutaman kerran. Yleisellä tasolla esitetyn päämäärän tavoitteellisuus jää epäselväksi. Ilahduttavaa on, että kansalaisyhteiskunnan rooli juurikin eriarvoisuuden selättäjänä on alleviivattu. Tämän roolin täyttäminen vaatii kohdennettuja investointeja, joita painopisteiden kautta voidaan rahoittaa ja tukea.

Selonteko on rakentunut vahvalle sukupuolten tasa-arvon kaksoisraiteelle, joilla ajetaan sekä naisiin ja tyttöihin keskittyviä erityistoimia että esitetään tasa-arvon valtavirtaistamisen vaade osana kaikkea kehityspolitiikkaa. Tämä hyödyllisesti tukee kansainvälisiä sitoumuksia ja hallitusohjelmaa. Selonteko on jo nostanut esiin vammaisuuden ja vammaisten naisten ja tyttöjen kokeman risteävän syrjinnän. Rohkaisemme selonteon toimeenpanossa huomioimaan, sekä politiikkatasolla että käytännön toimissa, laajemman intersektionaalisuuden. Näin risteävä syrjintä, jota kaikki sukupuolet mutta korostetusti naiset ja muunsukupuoliset henkilöt yleisesti kokevat esimerkiksi iän, etnisen taustan, uskonnon ja muiden ulottuvuuksien perusteella nousisi esiin. Haavoittuvimmassa asemassa ja tilanteessa olevien henkilöiden kokemat riskit tulisi sisällyttää analyyseihin, joiden pohjalta tehdään päätöksiä. Kansainvälisestä sitoumuksesta sukupuolten välistä tasa-arvoa edistävän kehitysyhteistyön osuudesta (85 %) tulee pitää kiinni ja sopia keinoista sen toteuttamiseksi.

Kestävä kehitys ja politiikkajohdonmukaisuus

Olemme tyytyväisiä siihen, että tässä selonteossa kestävä kehitys ja Agenda 2030 nähdään keskeisenä viitekehyksenä, jonka toimeenpanossa kehityspolitiikka ja -yhteistyö ovat tärkeitä työkaluja. Koko

maailman ja sen ihmiskunnan, mukaan lukien Suomen, tulisi keskittyä kaikin mahdollisin keinoin edistämään kestävää kehitystä ja toimeenpanemaan Agenda 2030 -ohjelmaa.

Selonteossa kehityspolitiikalla tarkoitetaan Suomen johdonmukaista toimintaa kaikilla niillä kansainvälisen yhteistyön ja kansallisen politiikan lohkoilla, joilla vaikutetaan kehittyvien maiden asemaan. Selonteko ei kuitenkaan avaa tätä laajemmin, vaan keskittyy pitkälti kehitysyhteistyöhön ja sitä ohjaavaan politiikkaan. Olisimmekin toivoneet selonteolta huomattavasti vahvempaa otetta kehityspoliittiseen johdonmukaisuuteen, jotta se ohjaisi kaikkia politiikan aloja toimimaan kehityspoliittisten tavoitteiden suuntaisesti. **Myös hallituksen kestävän kehityksen Agenda 2030 -selonteko marraskuulta 2020 viittasi siihen, että hallinnonaloja ohjaavat johdonmukaisuuden periaatteet tulisi kirkastaa tässä selonteossa. Tämä jää vielä toteutumatta.**

Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja vastaavasti ulko-, turvallisuus- ja kauppapolitiikka ovat tärkeitä kehityspolitiikan edistämisessä. Erityisesti taloudelliset ulkosuhteet tulisi saada vahvemmin mukaan. Samalla tulee muistaa Suomen ulkoisvaikutukset – toiminnallamme on vaikutuksia myös rajojemme ulkopuolella. Kestävän kehityksen toimikunta teetti keväällä 2021 selvityksen globaalin vastuun käsitteestä – globaalin vastuun malli voisi terävöittää kehityspolitiikan roolia Suomen kestävän kehityksen toimeenpanossa ja toisaalta kannustaa monialaiseen yhteistyöhön. **Suositammekin, että Suomen kehityspolitiikan, kehitysyhteistyön ja globaalin vastuun määrittelyä selkeytetään.** Yhteinen ymmärrys toimialasta luo perustaa johdonmukaiselle toiminnalle ja sen seurannalle. Se myös helpottaa eri toimijoiden sitouttamista tähän läpi valtionhallinnon ja yhteiskunnan eri toimijoiden. Johdonmukaisuus on puolestaan tuloksellisen, vaikuttavan ja resurssitehokkaan politiikan perusedellytyksiä.

On hienoa, että selonteossa on näkyvillä Suomen laadukas, tärkeäksi osaksi suomalaista kehityspolitiikkaa vakiintunut globaalikasvatustoiminta, jota voisi tuoda esiin enemmänkin. Se on tärkeä keino saavuttaa Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteita kansallisesti – kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot ovat globaalikasvatuksen oleellisia päämääriä. Olemme todella iloisia siitä, että selonteko linjaa viestinnän ja globaalikasvatuksen olevan kaikkien kehitysyhteistyötoimijoiden tehtävä.

Ympäristö ja ilmasto

Ilmasto- ja ympäristökestävyyden näkökulmasta on positiivista, että selonteko tunnistaa ilmastonmuutoksen ja ympäristön tilan heikkenemisen yhtenä tärkeimpänä ihmiskunnan tulevaisuuteen vaikuttavina kysymyksinä, sekä ilmastonmuutoksen seurausten vakavuuden etenkin kehittyville maille. Vaikka selontekoteksti toteaa, että ”Kehittyvät maat voivat --- olla keskeinen osa kansainvälistä ratkaisua, toteuttamalla kestävää kehitystä ja valitsemalla ilmastokestäviä, luonnon monimuotoisuutta ylläpitäviä ja vähäpäästöisiä ratkaisuja kehityshaasteisiin vastatessaan”, selonteko ei linjaa niitä periaatteita tai toimia, joilla Suomen kehityspolitiikan keinoin toteutettaisiin ratkaisuja. Kaiken kaikkiaan selonteko ei linjaa niitä ilmastonuutoksen torjuntaan, sopeutumiseen ja ympäristön tilan parantamiseen tähtääviä kehityspolitiikan painopisteitä, keinoja tai tavoiteltavia tuloksia.

Kansainvälinen ilmastorahoitus on keskeinen osa Suomen kehityspolitiikkaa ja sen välineitä vaikuttaa ilmastokestävän kehityksen, ihmisoikeuksien, ja tasa-arvon toteutumiseen kumppanimaissa ja globaalisti. Olisimme toivoneet, että kehityspoliittinen selonteko olisi sisältänyt selvästi konkreettisempia kirjauksia Suomen ilmastorahoituksen tavoitteista.

Kesäkuussa 2021 ilmestynyt Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) selvitys Suomen ilmastorahoituksen ohjaamisesta ja tuloksellisuudesta totesi, että ulkoministeriöllä ei ole julkista suunnitelmaa kasvavan ilmastorahoituksen määrästä, kohdentamisesta ja tuloksellisuudesta. Lisäksi ilmastorahoituksen ohjaus on hajanaista ja epäjohdonmukaista, ja että ilmastorahoituksen raportointi on altista virheille. VTV kehotti ulkoministeriötä laatimaan julkisen suunnitelman siitä, miten se kasvattaa ja kohdentaa Suomen kansainvälistä ilmastorahoitusta, sekä kehittää rahoituksen tulosseurantaa ja raportointia päätöksenteon tueksi.

Hallituksen neuvotteluissa vuoden 2022 talousarvioesityksestä hyväksyttiin syyskuussa 2021 kirjaukset

kansainvälisestä ilmastorahoituksesta tärkeänä osana Suomen ilmastopolitiikan kokonaisuutta. Hallituksen budjettiriihen päätöksen mukaisesti vuoden 2021 loppuun mennessä ulkoministeriö laatii pitkäjänteisen suunnitelman Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen tasosta ja kohdennuksista. Päätöksen mukaan samassa selvitetään mahdollisuutta avata talousarvioesityksessä kansainvälisen ilmastorahoituksen arvioitua kohdentumista. Suunnitelman toteutuksesta tullaan raportoimaan eduskunnalle vuosittain ilmastovuosikertomuksen yhteydessä. Hallitus päätti myös, että vuonna 2022 annettavaan kehityspolitiikan tulosraporttiin sisällytetään katsaus vaalikauden ilmastorahoituksen määrään, kohdentumiseen ja tuloksiin.

Nämä hallituksen päätökset ovat oleellinen edistysaskel ja vastaus mm. VTV:n esittämiin epäkohtiin Suomen kansainvälisessä ilmastorahoituksessa, ja kuuluisivat näkyä myös kehityspoliittisessa ylivaalikautisessa selonteossa. Näiden päätösten mukaan saaminen selontekoon vahvistaisi politiikkajohdonmukaisuutta Suomen kehityspolitiikan, ilmastopolitiikkaan ja kansainvälisten ilmastovelvoitteiden välillä.

Yksityissektorin kumppanuudet

Kehityspolitiikassa ja kestävän kehityksen edistämisessä tarvitaan toimijoita ja kumppanuuksia yli sektori- ja kansallisten rajojen. Erityisen tärkeää on tunnistaa eri toimijoiden ja kumppanien roolit ja vahvuudet kehityspolitiikan tavoitteiden edistämisessä.

Selonteko käsittelee yksityissektorin ja yritysten kumppanuuksien osalta sekä suomalaisten yritysten kehitysrahoitteista toimintaa että kehitysmaiden yksityissektorin merkitystä maiden kehityksessä. Selkeyden kannalta nämä olisi hyvä erottaa jatkossa toisistaan. Jälkimmäisen osalta selonteko ei valitettavasti määrittele tavoitteita lainkaan, vaan keskittyy suomalaisyritysten rooliin.

Selonteko korostaa tarvetta edistää ja tukea suomalaisten yritysten osallistumista kehittyvien maiden markkinoilla ja asettaa tavoitteeksi, että suomalaisyritysten osuus kehitysrahoitteisessa toiminnassa kasvaa. Fingo huomauttaa, että pelkkä kehittyville markkinoille osallistuminen ei vielä kerro todellisista kehitysvaikutuksista tai tuloksellisuudesta. Yksityissektorin kumppanuuksia tulisi kehittää nimenomaan ihmisoikeusperustaisten kehitysvaikutusten ja tuloksellisuuden parantamiseksi, mikä edellyttää yksityissektorin kehitysyhteistyön tavoitteenasettelun ja ohjauksen tarkentamista.

Fingo suosittaakin, että uuden kehityspoliittisen selonteon myötä Suomi laatii linjauksen, jossa määritellään yksityisen sektorin kehitysyhteistyökumppanuuksille selkeät tavoitteet sekä eri toimijoiden roolit ja vastuut. Linjauksen lähtökohdaksi tulee ottaa Suomen kehityspolitiikan tavoitteet ja painopisteet, kuten kumppanimaiden talouksien vahvistaminen, ihmisarvoisten työpaikkojen luominen sekä köyhimpien ihmisten toimeentulon parantaminen. Linjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös kehitys- ja kauppapolitiikan vuorovaikutukseen ja johdonmukaisuuteen ja huomioida kehityspoliittiset läpileikkaavat tavoitteet.

Turvallisuus ja muuttoliike

On kiitettävää, että selonteossa nähdään Suomelle rooli konfliktien rauhanomaisessa ratkaisemisessa ja rauhanprosessien tukemisessa ja Suomi sitoutuu toimintaan kriisimaissa ja -alueilla. Esimerkiksi Suomen kahdenvälisistä kumppanimaista useissa on käynnissä konflikteja ja/tai humanitaarisia kriisejä. Tulevaisuudessa kriisitilanteet limittyvät ja pitkittyvät, ja myös ilmastonmuutoksen vaikutus tähän tulee olemaan merkittävä. Kestävä rauha edellyttää konfliktien juurisyiden kuten ihmisoikeuksien polkemisen, eriarvoisuuden ja köyhyyden poistamista. Pohjimmiltaan kaikki kehityspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseen tähtäävä toiminta on rauhantyötä.

Kehityspolitiikan ylivaalikautisessa selonteossa huomioidaan tarve ns. kolmoisneksus -lähestymistavalle kehitysyhteystyön, humanitaarisen avun ja rauhanprosessien välisen koherenssin ja täydentävyyden varmistamiseksi. Onkin välttämätöntä, että Suomi edistää neksus-ajattelua myös toiminnassaan.

Rauhanratkaisemisen osallisuuden merkitys on oikeutetusti nostettu selonteossa esiin. Osallistamisen

välttämättömyys on myös kirjattu kansainvälisiin sitoumuksiin, kuten YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin 1325 (naiset, rauha ja turvallisuus) ja 2250 (nuoret, rauha ja turvallisuus). Selonteossa kehityspolitiikan arvopohjan on todettu muodostuvan siitä, että ’kaikilla ihmisillä on mahdollisuus osallistua päätöksentekoon heitä koskevissa asioissa’. Tämän periaatteen tulee ohjata vahvasti Suomen rahoitusta ja toimintaa. On välttämätöntä, että Suomi sitoutuu ottamaan kantaa ja puuttumaan kansallisiin ja kansainvälisiin prosesseihin, joissa nämä periaatteet eivät toteudu.

Eri toimijoiden vahvuuksien huomioon ottamisella ja sille rakentamisella voidaan identifioida keinoja tuen perille saamiseksi tilanteissa, joissa kahdenvälinen kehitysyhteistyö vaikeutuu olennaisesti. Kansalaisjärjestöt ovat viime aikoina osoittaneet kykynsä jatkaa toimintaansa kriisitilanteissa myös kaikista haavoittuvaisimmassa asemassa olevien tavoittamiseksi esimerkiksi Myanmarissa ja Afganistanissa. **Olemme tyytyväisiä, että selonteko tuo esiin Suomen kansalaisyhteiskunnan paikallis- ja kenttätuntemuksen sekä kyvyn tavoittaa toiminnallaan myös ihmisiä ja ryhmiä, joka voi muille toimijoille olla vaikeampaa. Tämän huomion tulisi heijastua konkreettisesti kumppanuus- ja rahoituspäätöksiin.**

YK:n peruskirjan mukaan YK:n turvallisuusneuvostolla on ensisijainen vastuu kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä. Tarvetta tukea YK-järjestelmän uudistuksia olisi voinut nostaa selonteossa enemmän esiin ottaen huomioon mm. tarve vahvistaa YK:n roolia rauhansovittelijana ja rauhantyön koordinoijana ja tukea rauhantyön kansainvälistymistä.

Fingo pitää positiivisena, että muuttoliike globaalina megatrendinä on huomioitu kehityspoliittisessa selonteossa, sillä maailmassa on enemmän siirtolaisia kuin koskaan aiemmin ja vuoteen 2050 mennessä siirtolaisten määrän arvioidaan ylittävän 400 miljoonaa. Olemme erittäin tyytyväisiä siihen, että selonteko painottaa kansainvälisen oikeuden sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista ja globaalia vastuuta pakolaiskriiseistä. Yhdymme myös siihen, että Suomen kehitysyhteistyöllä voidaan osaltaan vaikuttaa muuttoliikkeen juurisyihin ja taustatekijöihin, jotta maailmassa olisi yhä vähemmän alueita, joista ihmisten on pakko lähteä liikkeelle.

Valitettavasti monissa maissa ja myös Euroopan unionissa on vallalla trendejä, että kehitysyhteistyötä pyrittäisiin sitomaan kumppanimaiden halukkuuteen tehdä yhteistyötä maahanmuuttokysymyksissä esimerkiksi vastaanottamalla palautuksia. Kehitysyhteistyön ja -rahoituksen käyttäminen välineenä esimerkiksi Eurooppaan suuntautuvan muuttoliikkeen vähentämisessä ei ole kehityspolitiikan periaatteiden mukaista, ja toivommekin, että Suomi pitää tästä tiukasti kiinni omassa kehityspolitiikassaan ja ajaa ihmisoikeusperustaista ja pakolaisten suojelulle perustuvaa politiikkaa myös Euroopan unionissa.

Kansalaisjärjestöjen rooli

Selonteossa nousee ilahduttavan vahvasti esille vapaan kansalaisyhteiskunnan, sananvapauden ja ihmisoikeuksien merkitys. Kansalaisyhteiskunnan ja lehdistönvapauden tila on globaalisti heikentynyt huolestuttavasti viime vuosina, ja selonteossa mainittu tuki kansalaisjärjestöille sekä tiedotusvälineiden itsenäisyyden vahvistamiselle on tärkeää trendin kääntämiseksi. **Onkin tärkeää, että selonteko linjaa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön rahoituksen osuuden kasvattamisesta Suomen kehitysyhteistyövaroista, sillä osuus on ollut viime vuosina laskusuhdanteessa.**

Suomalaisten kansalaisjärjestöjen lisäksi Suomen on panostettava kumppanimaiden kansalaisjärjestöjen toiminnan vahvistamiseen. Nämä toimijat ovat tasavertaisia kumppaneita, joilla on erityisasiantuntijuus omissa yhteiskunnissaan. Globaalista kehitysrahoituksesta kuitenkin vain murto-osa menee suoraan kehittyvien maiden kansalaisyhteiskunnan toimijoille. Ihmisoikeuspuolustajien, naisjärjestöjen ja esimerkiksi vammaisten järjestöjen edustus on varmistettava. Toivomme, että kansalaisyhteiskuntien tukeminen on selonteon myötä entistä olennaisempi osa Suomen kehityspolitiikkaa, eikä jää vain suomalaisten kansalaisjärjestöjen tehtäväksi.

Verotus ja kehitys

Fingo pitää myönteisenä, että verotuksen ja kehityksen yhteys välittyy vahvana selonteossa ja että siinä painotetaan verotuksen merkitystä niin kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, kehittyvien maiden omaehtoisen toimeentulon vahvistamisessa kuin yhteiskunnallisen vakauden ja kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Selonteko myös muun muassa linjaa, että Suomi toimii aktiivisesti aggressiivisen verosuunnittelun, veronkierron ja haitallisen verokilpailun hillitsemiseksi. Myös toivomisen varaa kuitenkin on, sillä joitakin selonteossa esitettyjä hyviä lähtökohtia ei konkretisoida verotuksen osalta:

- **Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteutumiseksi Suomen tulee arvioida oman verosääntelynsä vaikutukset kehittyviin maihin.** Tätä ei selonteossa kuitenkaan esitetä, vaikka myös vuosille 2021–2025 ajoitetussa toisessa ATI-aloitteessa (Addis Tax Initiative) edellytetään, että ATI-jäsenet toteuttavat analyysejä omien verojärjestelmiensä ulkoisista vaikutuksista ja poliittisesta johdonmukaisuudesta; ja Suomi on siihen sitoutunut.
- Selonteko esittää, että Suomi edistää YK:n alaisen asiantuntijoista kootun verokomitean vahvistamista. Kansalaisjärjestöt, kehittyvät maat ja korkean tason FACTI-paneeli ovat kuitenkin ajaneet sitä, että **tavoitteena tulisi olla perustaa YK:n yhteyteen hallitustenvälinen elin käsittelemään kansainvälisiä verokysymyksiä.** Näin vahvistettaisiin merkittävästi globaalin veropolitiikan demokraattisuutta ja kehittyvien maiden roolia siinä.
- **Suomen tulee kuunnella tarkkaan, mitä kehittyvät maat itse toivovat kansainvälisen veropolitiikan uudistamiselta ja millaisella rakenteella ne haluaisivat siihen osallistua.**
- Selonteon mukaan Suomi mm. tukee julkishallinnon toimintakykyä ja hyvää hallintoa, tehokkuutta ja vastuullisuutta sekä vero- ja budjettihallintojen kehittämistä – tässä tulisi keskittyä edistämään **sellaisia verotuksen käytäntöjä, jotka ovat progressiivisia, vähentävät eriarvoisuutta ja edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa.** Näitä laadullisia tavoitteita tuodaan hyvin esiin toisessa ATI-sopimuksessa (2021–2025).
- **Suosittelemme huomioimaan yllä esitetyt asiat Suomen seuraavassa Verotus ja kehitys -toimintaohjelmassa.** Nykyinen on tehty vuosille 2020–2023. Se mainitaan yhtenä niistä linjauksista, jotka ohjaavat Kehityspolitiikan ylivaalikautista selontekoa. Suosittelemme myös, että Suomen seuraava Verotus ja kehitys -ohjelma kattaa kaikki hallinnonalat, jotta siinä toteutuu sekä tämän selonteon että ATI-sitoumuksen esittämä politiikkajohdonmukaisuus.

Lisätietoja antavat Fingon asiantuntijat (sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@fingo.fi)

- Kestävä kehitys: johtaja Rilli Lappalainen (+358 50 5613456)
- Kehitysrahoitus ja järjestöt: kehityspolitiikan asiantuntija Sonja Hyötylä (+358 46 851 5975)
- Tasa-arvo ja eriarvoisuus: kehityspolitiikan asiantuntija Eppu Mikkonen (+358 50 317 6726)
- Turvallisuus ja kehitys: kehityspolitiikan asiantuntija Silla Ristimäki (+358 50 317 6702)
- Verotus ja kehitys: kestävän talouden asiantuntija Outi Hakkarainen (+358 50 317 6728)
- Yksityissektori: kestävän talouden asiantuntija Elina Mikola (+358 46 851 5974)
- Ympäristö ja ilmasto: ilmastotyön asiantuntija Emilia Runeberg (+358 50 317 6686)